



Mitä kuulimme?

Tämä muistio on koottu avoimen hallinnon IV laadintaprosessiin liittyvien eri tilaisuuksien aineistosta. Eri tilaisuuksista on saatavilla myös tilaisuuskohtaiset muistiot/aineistot.

Kerroitte meille, että avoimuus on tärkeää, koska

- avoimuus
 - mahdollistaa osallistumisen ja vaikuttamisen, ja näin osallisuuden ja hyvinvoinnin kokemus lisääntyy.
 - lisää tietoa ja sitä kautta ymmärrystä, jolloin on helpompi vaikuttaa omaan elämään liittyviin asioihin.
 - luo luottamusta, uskoa ja toivoa tulevaisuuteen sekä parantaa elämänlaatua.
 - lisää yhteistyötä, kohtaamisen paikkoja, yhteisöllisyyttä ja pyrkimystä yhdenvertaisuuden lisäämiseen.
 - vähentää epätietoisuutta, kyräilyä ja huhuja, vastustamista ja kielteistä puhetta.
 - lisää mahdollisuuksia osallistua oman elinympäristön ja asumisen kehittämiseen ja päätöksentekoon muun muassa palveluiden kehittämisessä.
 - edistää demokratiaa ja voi luoda tunteen siitä, että asioita tehdään meille – yhteiseksi hyödyksi
- Mitä enemmän ihmisiä osallistuu, sitä enemmän näkökulmia saadaan.
- Mitä enemmän ihmiset ymmärtävät, sitä enemmän he osallistuvat ja kertovat uusia ideoita.
- Mitä enemmän ihmiset ymmärtävät, sitä enemmän he luottavat toisiinsa ja kuuntelevat. Oman puolustaminen toisen kustannuksella vähenee.

Kerroitte meille, että tärkeää avoimuudessa on

- että ihmiset saisivat tiedon mihin asioihin, missä ja miten voisivat todellisuudessa osallistua ja osallistaa itsensä.
- luottamus, matalat organisaatiot ja erilaisuuden hyväksyminen.
- että palvelut olisivat entistä asiakaskeskeisempiä ja asiakaslähtöisempiä. Ihmiset saisivat näin mitä todella tarvitsisivat ja tulisivat kuulluiksi.
- että se ei ole vain sitä, että tieto on saatavilla. Aina voi kehittää sitä, miten oikean tiedon äärelle löytää.
- että varmistetaan se, että hallinnon muutoksen kohteet tietävät, mikä muuttuu.
- että se on aitoa, todellista.

Mitä tavoitteiksi ja toimenpiteiksi?

Tavoitteeksi on esitetty seuraavia asioita. Selkeyden vuoksi ne on tässä jaoteltu avoimen hallinnon eri työalueiden alle.

Osallisuus

Monissa kommentteissa on nostettu esille, että osallisuuden edistämisen pitäisi edelleenkin olla keskeinen tavoite avoimen hallinnon kumppanuusohjelmassa. Sen lisäksi, että yleisesti on painotettu osallisuuden edistämisen tärkeyttä, on nostettu esille, ehdotuksiksi ja painopisteiksi seuraavia asioita

- Nuoret ja nuorten yksinäisyys pitäisi olla erityisesti fokuksessa.
- Tulee olla lisää konkreettisia keinoja edistää nuorten osallisuutta.
- Tarvitaan helposti lähestyttäviä digitaalisia osallisuusmuotoja kulloinkin juuri silloin nuorten suosimassa kanavassa.
- Nuorten osallisuuden edistämässä pitäisi olla erityisalueena ilmastonmuutos.
- Heikompi osaisten ja helpommin syrjään jäävien ryhmien osallisuuden edistäminen.
- Vammaisten henkilöiden mahdollisuus osallistua kansalaisyhteiskunnan kehittämiseen.
- Ikäihmisten asioiden hoidon helpottaminen ja osallisuuden lisääminen
- Suhteellisesti heikommassa asemassa olevien osallisuus.
- Niiden osallisuuden kehittäminen, joille kasautuu useita tekijöitä, joiden vuoksi he ovat suhteellisesti heikommassa asemassa (esim ikääntyneet naiset, vammaiset maahanmuuttajanaiset).
- Monikulttuurisuuden ymmärryksen ja merkityksen ymmärtäminen osallisuuden ja yhteiskunnan kehittämisessä.
- Kasvokkain tapahtuvan vuoropuhelun edistäminen. Osallisuus ei voi olla pelkästään sähköisten kanavien varassa edes 20 vuoden päästä.
- Uusi lähestymistapa voisi olla Sitran lanseeraama dialogi-työkalu?
- Miten voidaan vahvistaa kansalaisten vaikuttamistaitoja?
- Luottamus ja osallisuus ovat toimenpiteitä ja resursseja vaativaa. Esim. aina hankkeita suunniteltaessa olisi mietittävä onko kansalaisrajpintaa tai ei, eli minkälaista resursointia tarvitaan.
- Yhdenvertaisuus eri osallisuusmenetelmien lähtökohtana.

Julkisuus ja avoin data

- Julkisuuslaki digiaikaan.
- Yksityisten palveluntuottajien avoin rekisteri. Yksityisten palvelujen sidonnaisuudet. Palvelujen todelliset kustannukset.
- Kuntapäätäjien sidonnaisuuksien ilmoittaminen.
- VAHVA:sta (asianhallintajärjestelmä toim.huom) julkiset asiat verkkoon automaattisesti.
- Kaikki julkiset suunnitelmat (kuten asemakaava) pitäisi olla internetissä, mutta ei vain "paperina", vaan esitysmuotoon kiinnitettävä huomiota.
- Sukupuolitietoinen budjetointi.
- Datan avaaminen. Ulkoministeriön ja sisäministeriön hallinnonaloilla ei ole mitään avointa dataa.
- Tietovarannot paremmin käyttöön. Kerran syötetty tieto riittää. Yhteiset pelisäännöt tietopolitiikalle.
- Avoin data avoimemmaksi, rekisterinpitäjän esteitä seulottava jolloin pystyttäisiin konsernitiedon hallintaa parantamaan.

- Ostolaskujen julkistamisen lisääminen.
- Julkishallinnon tietovarantojen laadun ja käytettävyyden varmistaminen sekä tietoaineistojen yhdisteleminen.
- Yhteinen tietoarkkitehtuuriohjaus - siis aidosti hallittu ja ohjattu - varmistaa 1 tiedon omistajuuden ja tiedonkerääjän - varmistaa palvelurajapintojen rakentajan.
- Arkkitehtuuriohjauksen käytännöt - vaikutukset virastorakenteiden hallintaan sekä hankintalain tehokkaaseen johtamiseen.
- Paikallistason hankintadatan julkistaminen ja osaksi tutkihankintoja.fi:ta
- Avoimuus yli kansallisten rajojen – EU (Single Digital Gateway).
- Tiedon saavutettavuus, käytettävyys ja viestintä. Seurantatiedon käyttö.
- Julkisuuslain osaamista tulisi lisätä myös korkeakoulujen hallinnossa.

Viestintä

Myös viestinnän merkitys korostettiin monissa kommentteissa yleisesti. Erityisiä huomioita olivat

- Julkisen hallinnon selkeä ja säännöllinen viestintä oman toimintansa isoista asioista harhatiedon hävittämiseksi. Esim. Kuinka paljon valtio ja kunnat käyttävät verorahoja mihinkin? Miten eri resurssit jakautuvat yhteiskunnassa?
- Eri viestintäformaattien hyödyntäminen – teksti, kuva, ääni, video – niin että ne tukevat toisiaan.
- Hyvin tarinoiden luominen elämän tapahtumiin /tarinallistaminen. Tarinoiden kautta avaaminen, mitä avoimuus on, mitä käytännössä asia tarkoittaa ”minulle pieni ihminen”.
- Kaupunginjohtajat ja johtavat virkamiehet esille hyvien käytäntöjen jakamisen merkeissä.

Avoin toiminta

- Lobbarirekisterin toteuttaminen.
- Nimitysprosessien avoimuus. Taustavaikuttimet paremmin esille.
- Johdon sitoutuminen.
- On mietittävä keinoja, joilla viranhaltijat jaksavat olla avoimia 24/7/365.
- Paikallishallinnon henkilöstön kouluttaminen ja sitouttaminen.
- Teemaksi avoin kunta.
- Virkamiehet kansan keskuuteen.
- Avoimuuden asennekasvatusta niin kansalaisille kuin virkamiehillekin.
- Tekniset alustat helpottamaan avoimen hallinnon toimintatapaa.
- Ilmastoasian kytkeminen avoimen hallinnon työhön. Hallinnon yhteinen portaali, jossa aiheeseen liittyviä toimia voisi seurata ja näin lisätä tietoisuutta. Ilmastoasian tarkastelu avoimen hallinnon neljän näkökulman (avoimuus, julkisuus, ymmärrettävyys ja osallisuus) kautta.
- Hallinto on mobiilissa/liikkuva/aina mukana

Hallinto mahdollistajana

- Mahdollistaa julkisten tilojen avoin käyttö kaikille toimijoille erityisesti järjestöille.
- Tuetaan kansalaistoimintaan osallistumista ja aktiivista harrastustoimintaa.

Ymmärrettävyys

Myös ymmärrettävyys kuuluu niihin teemoihin, joita toistettiin erityisen monissa kommentteissa. Yleisten mainintojen lisäksi on ehdotettu seuraavia asioita:

- Avoimen hallinnon ohjelmassa voisi käsitellä vähemmistökielten merkitystä: ruotsi, saame, viittomakieli ja selkokieli.
- Hyvän virkakielen koulutus pakolliseksi kaikille virkamiehille.
- Selkokieli lainsäädäntöön.
- Kriteerit/priorisoinnit mitkä ovat keskeisimpiä asioita, joita tarvitaan selkokielellä.
- Tietopohjaa selkokielen tarpeelle, keistä puhutaan, kun puhutaan selkokielen tarpeesta maahanmuuttajien osalta.
- Selkokielen osaamisen tason nosta hallinnossa. E-oppivakurssi selkokielestä.
- Selkokieli, sanastotyökalu/termipankki.
- Selkokielen osalta panostusta myös maahanmuuttajiin.
- Kieliryhmien huomioiminen hallinnon avoimuuden edistämässä ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämisessä.
- Tekstien testaaminen muilla kuin virkamiehillä.
- Ymmärrettävyyteen edelleen huomiota, samoin yhdenvertaisuuteen esim viittomakieliset henkilöt.
- Selkeän kielen toimenpiteiden jatkaminen.
- Eri kielisten huomioiminen nykyistä paremmin.
- Edelleen selkeyttää virkamiesten käyttämää kieltä ja lisätä sen saavutettavuutta myös digitaalisuuden näkökulmasta

Avoim hallinto- ohjelman toimintaa koskevat ehdotukset

- Suomen avoimen hallinnon indikaattoreiden kehittäminen yhteistyössä OECD:n indikaattorityötä.
- Yhteistyöhön kannustavat mittarit
- Kirkon ja muiden uskonnollisten yhteisöjen rooli tulevassa ohjelmassa.
- Tilaisuuksia muualla maahan (avoimen hallinnon) ja enemmän livestreamauksia.
- Yhteistyö virastojen välillä.
- Tarvitaan avoimen hallinnon strategia ja politiikka ja niiden laatimisessa valtioneuvostolla keskeinen rooli. Valtioneuvostolle avoimen hallinnon strategia.
- Johdon sitouttaminen – yhteinen visio, missä ollaan viiden vuoden kuluttua.

Lisäksi mainittiin useasti saavutettavuus.

Näkemyksiä ja ehdotuksia kerättiin

- 12.2018 Hallinnonalojen aamupuurot
- 6.2. 2019 AKE-koulutus Joensuu (osallistujia 20)
- 18.2.2019 Maakunta- ja soteuudistuksen demokratia- ja osallisuusverkoston tilaisuus
- 28.2.2019 Digi arkeen neuvottelukunta
- 27.3.2019 Virkamiesverkostotapaaminen

- 13.3.2019 Avoimuuden tori
- 4.2019 Virastoille ja kunnille tehdyn kyselyn yhteydessä.
- 15.4.-15.6.2019 Otakantaa.fi - keskustelu
- 6.5.2019 Forssa
- 17.5.2019 Kotka
- 6.6.2019 Jyväskylä
- 7.5 Valtio Expo Helsinki
- 10.6.2019 Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta
- 5/19 -6/19 Haastattelut/tapaamiset
 - Selkokeskus
 - Kuuloliitto
 - Naisjärjestöjen keskusliitto
 - OKM/Nuoriso-osasto
 - Näkövammaisten keskusliitto
 - Folktinget
 - Fingo
 - Uskot –foorumi
 - Amnesty
 - Anna-Maija Karjalainen
 - Mari Näätäsaari
 - Anu Nousiainen